

Představení projektu „Rozvíjení spolupráce mezi nevládními organizacemi, veřejností a akademickým sektorem“

Kateřina Ptáčková

Hlavním cílem projektu je podpora praktické spolupráce NNO a akademických výzkumných institucí, a to jak na poli formulace výzkumných témat, tak produkce znalostí a jejich následného využití společností. Domníváme se, že taková spolupráce je výhodná pro obě strany - NNO pomůže při získávání expertiz, zdrojů, argumentace; výzkumným institucím při hledání významných témat a praktického dopadu produkovaných znalostí a technologií. Za velmi významný pak považujeme také přínos celospolečenský.

Věda a výzkum jsou významným předmětem veřejné politiky. Výzkum má být především užitečným pro společnost a veřejně vykazatelným. Bohužel se v současné době zdá, že za jediného partnera výzkumu, a to jak při definování témat, tak i při spolupráci přímo na výzkumu, je považován komerční sektor. V mnoha evropských státech, ale i v USA, je tento směr vyvažován kritickou veřejnou debatou o tématech výzkumu a podílu dalších aktérů (NNO, patientské organizace, komunity, atd.). U nás zatím tento pilíř „znalostní společnosti“ - spolupráce mezi akademickou a občanskou společností – chybí.

Za důležité považujeme načasování projektu – v současné době probíhají dvě důležité reformy. Každá z nich přitom obsahuje řadu dílčích kroků, jejichž realizace by mohla během relativně krátké doby významně proměnit podobu terciárního vzdělávání i výzkumného prostředí v České republice a významně se dotknout podoby českých vysokých škol. Jedná se o reformu financování a struktury výzkumu, vývoje a inovací (hodnocení výsledků výzkumu a vývoje, problematické hodnocení patentů a aplikací, struktura veřejné podpory VaV) a reforma systému terciárního vzdělávání (tzv. Bílou knihu terciárního vzdělávání).

Dílčí cíle projektu:

1. vytvoření systémové podpory a fundraisingové příležitosti pro spolupráci NNO a akademických výzkumných institucí a výzkumníků, včetně univerzit
2. růst povědomí o možnostech a relevanci spolupráce NNO a akademického sektoru
3. posilování debat o prioritách výzkumu financovaného z veřejných zdrojů a rolí různých druhů znalostí (expertní, laické atd.) v dnešní “znalostní společnosti” a příspěvek k vykazatelnosti vědeckého výzkumu.

Realizace projektu

1. fáze - sociologický výzkum zaměřený na reflexi metod práce a způsobů spolupráce NNO s ostatními aktéry, zejména s aktéry akademického sektoru a vytváření expertiz. Výzkum bude zaměřen jak na neziskový, tak na akademický sektor. V případě NNO bude zaměřen na tři oblasti občanské společnosti - environmentální, multikulturní, sociální/zdravotní. Budou uspořádány focus-groups a série hloubkových rozhovorů. Ty budou provedeny také s akademiky a realizátory veřejných politik. V rámci výzkumné fáze bude rovněž provedena analýza české vědní politiky a sběr zahraničních zkušeností a expertiz a jejich porovnání se stavem v ČR.

2. fáze - posílení důrazu na veřejnou prezentaci a diskusi - budou prezentována zjištění (konference, semináře v regionech, přednášky pro postgraduální studenty), realizována advokační činnosti s cílem dosáhnout systémové podpory spolupráce NNO a akademických institucí, vydána publikace.

3. fáze - vytvoření pilotního projektu dvou sérií debat ve stylu „café scientific“ - debata, která zdůrazňuje dialogický styl komunikace o vědeckých tématech (jako protiklad klasické jednosměrné – vědec – publikum). Smyslem těchto debat je povzbudit občany v otevřené komunikaci s vědci, poukázat na neshody a nejistoty v rámci vědecké komunity a politické zázemí výzkumných projektů a priorit. Důležitá je heterogenita pozvaných mluvčích a velké nároky budou kladeny na moderování diskuse, které absolutně neupřednostňuje specializovanou znalost vědců a odborníků před laickou znalostí a zkušeností občanů, obyvatel, pacientů, atd., ale vytváří prostor pro oboustranné prohloubení pochopení problematiky.